

Kuljetusalan työelämätoimikunnan tilannekuva 2018-2019

Kuljetusalan työelämätoimikunta on laatinut tilannekuvan toimialansa tutkintojen näyttöjen toteutuksen ja osaamisen arvioinnin laadusta. Työelämätoimikuntien tehtäviin kuuluu tuottaa vuosittain tietoa ammatillisen koulutuksen näyttöjen toteutuksen ja osaamisen arvioinnin laadusta omalla toimialallaan (Valtioneuvoston asetus ammatillisesta koulutuksesta 673/2017). Tätä tehtävää varten työelämätoimikunnilla on ollut käytössään seuranta-, arviointi- ja palautetietoa muun muassa Opetushallinnon tilasto-, ohjaus- ja säätelypalvelusta ja kansallisesta KOSKI-tietovarannosta.

Vuoden 2018 suoritustiedot on annettu toimikuntien käyttöön vuoden 2019 keväällä. Tämän ajankohdan jälkeen KOSKI-dataan tehdyt oppilaitosten tekemät mahdolliset korjaukset eivät näy tässä tilannekuvassa. Sama koskee vuoden 2019 suoritustietojen tilastotietoja, jotka on poimittu KOSKI-tietokannasta 2020 alkuvuodesta. Tarkistettujen suoritustietojen julkaisua myöhemmin Opetushallinnon tilastopalvelussa Vipunen.fi -sivustolla.

Tilannekuvassa käytetyt tiedot on poimittu KOSKI-tietokannasta suoraan siinä muodossa kuin oppilaitokset ovat ne ilmoittaneet. Tilastot voivat sisältää puutteellisia tai virheellisiä tietoja. Esimerkiksi teknisistä syistä johtuen, kaikki oppilaitosten omiin opintohallintojärjestelmiin kirjatut tiedot eivät ole siirtyneet KOSKI-tietokantaan oikein, jolloin tieto tilastoituu ”ei tietoa”/”ei ilmoitettu” -kohtien alle.

Lähdemateriaalina on ollut esimerkiksi toimikuntien vierailukäyntiraportit, oikaisupyynnöt ja lausunnot.

Tutkintojen ja tutkinnon osien suoritustiedot

Tutkintojen ja tutkinnon osien suoritukset	2018		2019		Kehitys	Kehitys
	koko tutkinto	tutkinnon osat	koko tutkinto	tutkinnon osat	koko tutkinto	tutkinnon osa
Lentokoneasennuksen perustutkinto	143	856	125	835	-13 %	-2 %
Avioniikan oa	33		27			
Lentokoneasennuksen oa	110		98			
Logistiikan perustutkinto	2 652	21 356	2 116	22 158	-20 %	+4 %
Kuljetuspalvelujen oa	1 914		1 587			
Lentoasemapaalvelujen oa	22		27			
Varastopalvelujen oa	603		483			
Tyhjä	113		19			
Merenkulkualan perustutkinto	99	1 226	64	1 258	-35 %	+3%
Konepäällystön oa	37		18			
Kansipäällystön oa	32		27			
Kansi- ja konekorjauksen oa	17		14			
Sähkökäytön oa	13		5			
Kuljetusalan ammattitutkinto	128	657	308	1 559	+141 %	+137 %
Metsäteollisuuden kuljetusten oa	13		18			

Palvelukuljetusten oa	1		8			
Kuljetusalan työnjohdon oa	7		26			
Henkilökuljetusten oa	83		136			
Tavarakuljetusten oa	8		95			
Tyhjä	16		25			
Lentoasemapalvelujen ammattitutkinto	0	0	0	0	--	--
Lentokonetekniikan ammattitutkinto	6	5	0	0	-100 %	-100 %
Merenkulkualan ammattitutkinto	2	14	5	28	+150 %	+100 %
Laivasähkömestarin erikoisammattitutkinto	6	7	2	10	-67 %	+43 %
Lentokonetekniikan erikoisammattitutkinto	0	0	0	0	--	--
Liikenneopettajan erikoisammattitutkinto	124	604	107	412	-14 %	-32 %
Auto- ja kuljetusalan työnjohdon ammattitutkinto	78	104	32	50	-59 %	-52 %
Autoalan työnjohtaja	31		13			
Kuljetusalan työnjohtaja	41		5			
Tyhjä	6		14			
Lennonjohdon perustutkinto	8	16	0	0	-100 %	-100 %
Liikenne-esimiehen erikoisammattitutkinto	44	51	65	132	+52 %	+159 %
Linja-autonkuljettajan ammattitutkinto	114	597	19	45	-83 %	-92 %
Puutavaran autokuljetuksen ammattitutkinto	19	96	0	0	-100 %	-100 %
Yhdistelmäajoneuvonkuljettajan ammattitutkinto	142	533	59	168	-58 %	-68 %
Yhteensä	3 565	26 122	2 902	26 655	-19 %	-2 %

*Tiedot poimittu 25.2.2019 (vuoden 2018 osalta) ja 15.1.2020 (vuoden 2019 osalta), eikä tietoja ole päivitetty näiden ajankohtien jälkeen.

Opiskelun tavoite tutkinnon osittain (määrä)	2018		2019 (muutos suluissa)	
	tavoitteena koko tutkinto	tavoitteena tutkinnon osa/osia	tavoitteena koko tutkinto	tavoitteena tutkinnon osa/osia
Lentokoneasennuksen perustutkinto	840	16	814 (-3 %)	21 (+31 %)
Logistiikan perustutkinto	20307	1049	19679 (-3 %)	2479 (+ 136 %)
sis. kuljetuspalvelujen oa/lentoasemapaalvelujen oa				
Merenkulkualan perustutkinto	1028	198	940 (-9 %)	318 (+ 61 %)
Kuljetusalan ammattitutkinto	521	136	1296 (+149 %)	263 (+93 %)
Lentoasemapaalvelujen ammattitutkinto	0	0	0	0
Lentokonetekniikan ammattitutkinto	5	0	0	0
Merenkulkualan ammattitutkinto	14	0	28 (+100 %)	0
Laivasähkömestarin erikoisammattitutkinto	7	0	10 (+43 %)	0
Lentokonetekniikan erikoisammattitutkinto	0	0	0	0
Liikenneopettajan erikoisammattitutkinto	541	63	360 (-33 %)	52 (-17 %)
Auto- ja kuljetusalan työnjohdon ammattitutkinto	104	0	50 (-52 %)	0
Lennonjohdon perustutkinto	16	0	0	0
Liikenne-esimiehen erikoisammattitutkinto	51	0	131 (+157 %)	1
Linja-autonkuljettajan ammattitutkinto	430	167	42 (-90 %)	3 (-98 %)
Puutavaran autokuljetuksen ammattitutkinto	76	20	0	0
Yhdistelmäajoneuvonkuljettajan ammattitutkinto	433	100	167 (-61 %)	
Yhteensä	24373	1749	23517	3138

Pohdintoja

Tutkintojen ja tutkinnon osien määrien kehitys

Koko tutkintojen määrä on vähentynyt ja tutkinnon osia suoritetaan enemmän varsinkin aikuisille tapahtuvissa koulutuksissa.

Logistiikan perustutkinnon suoritusmäärissä on alenemaa. Logistiikan perustutkintojen määrän laskuun on vaikuttanut osaltaan, että myös ns. aikuisille on tullut yto-aineet. Puutavaran autokuljetuksen ammattitutkinnon, Linja-autonkuljettajan ammattitutkinnon, Yhdistelmäajoneuvonkuljettajan ammattitutkinnon ja Auto- ja kuljetusalan työnjohdon ammattitutkinnon vuoden 2019 suoritusluvut ovat siirtyneet Kuljetusalan ammattitutkinnon lukuihin. Jos vertaillaan em. viiden tutkinnon yhteismäärää vuonna 2018 (481) ja 2019 (418) sekä "tavoitteena koko tutkinto" (2018: 1564, 2019: 1296), määrissä havaitaan laskua. Osatutkintojen suoritusmääriä nostaa perustason ammattipätevyys -tutkinnon osan suoritukset.

Liikenneopettajan erikoisammattitutkinnon suoritusmäärissä on tapahtunut laskua, johon suurimpana syynä ovat olleet ajokorttilainsäädännön muutokset.

Merenkulkualan perustutkinnon kokotutkinnon suoritusmäärän alentumaa selittää osiltaan alan imagolliset haasteet, mutta toisaalta tutkinnon suoritusmäärissä on aiemminkin ollut ajoittain suuriakin vaihteluita. Hakijamäärät ovat vähentyneet.

Lentokoneasennuksen perustutkinnon suoritusmäärän alentumaa selittää osiltaan tutkinnon imagolliset haasteet ja sen vaativuus, mitkä näkyvät myös hakijamäärissä.

Lennonjohdon perustutkinnon suoritusmäärä on pudonnut nolnaan, mikä johtuu siitä, että lennonjohdon perustutkinto poistettiin tutkintoon johtavien koulutusten listalta lainsäädännön muututtua.

Lennonjohdossa on nyt ammattiin valmistavaa koulutusta ilman tutkintoa. Koulutusmäärät ja valtionosuudet toimivat kuten aikaisemmin.

Marginaalisesti suoritettut tutkinnot ja osaamisalat

Merenkulkualan ammattitutkinnon ja erikoisammattitutkinnon suoritusmäärät ovat yleensä vaihdelleet vuosittain. Laivasähkömestarin erikoisammattitutkinto on vielä suhteellisen uusi tutkinto, ja sen suoritusmäärissä odotetaan kasvua uusien alusten ja niiden uuden sähkötekniikan myötä. Merenkulkualan ammattitutkinto alkoi vasta ensimmäisen kerran vajaa kaksi vuotta sitten, ja ensimmäiset tutkinnon suorittajat valmistuivat viime keväänä. Laivasähkömestarin erikoisammattitutkinnon suorittajamäärät ovat pienet.

Lentokonetekniikan ammattitutkinnossa ja erikoisammattitutkinnossa suorittajia ei ole ollut lainkaan, ja tutkinnon perusteita päivitetäänkin parasta aikaa vastaamaan muuttuneita työelämän tarpeita.

Erityistehtävä: kuorma- ja linja-autonkuljettajan perustason ammattipätevyys

	Vuosi 2018	Vuosi 2019	Muutos
Tavaraliikenne	2561	2699	+5 %
Henkilöliikenne	850	741	-13 %
Yhteensä	3411	3440	+1 %

Kuorma- ja linja-autonkuljettajan ammattipätevyysuoritusmäärä on säilynyt vuosina 2018 – 2019 lähes ennallaan. Henkilöliikenteen ammattipätevyysuorituksissa tapahtunut vähentyminen korreloi myös Linja-autonkuljettajan ammattitutkinnon ja Kuljetusalan ammattitutkinnon henkilöliikenteen osaamisalan suoritusmäärissä tapahtuneeseen vähentymiseen.

Henkilöliikenteen osalta laskua selittää osaltaan HSL-alueella tapahtuneet muutokset, kun aiempaa linja-autoliikennettä on hieman vähennetty uuden metrolinjan myötä. HSL-alueen linja-autoliikenne työllistää noin kolmasosan koko maan linja-autonkuljettajista, joten siellä tapahtuvat pienetkin muutokset aiheuttavat heti muutoksia myös koko maan tilastoissa. HSL-alueella on etenkin vuonna 2019 korostuneet myös linja-autonkuljettajan ammatin imagolliset ongelmat, mitä muualla maassa ei ole ollut havaittavissa.

Kaikkiaan 47:stä koulutuksen järjestäjästä, joilla on ollut 2018 ja 2019 OKM:n perustason ammattipätevyysjärjestämislupa, useampi on ilmoittanut Kuljetusalan työelämätoimikunnalle ammattipätevyysuorituksia vuonna 2019 kuin vuonna 2018. Vuonna 2018 yhdeksän koulutuksen järjestäjää ei ilmoittanut yhtään tavaraliikenteen perustason ammattipätevyysuoritusta ja vuonna 2019 näitä oli seitsemän koulutuksen järjestäjää. Samaiset luvut olivat henkilöliikenteen ammattipätevyysuoritusosalta vuonna 2018 yhteensä 22 koulutuksen järjestäjää ja vuonna 2019 20 koulutuksen järjestäjää. Jatkossa tulisi vakavasti miettiä, mitä näille OKM:n perustason ammattipätevyyslupien omaaville koulutuksen järjestäjille, joilla ei ole useampaan vuoteen ollut yhtään ammattipätevyysuoritusta, pitäisi tehdä.

Tutkintojen järjestäminen

Tutkinto	Järjestämisluvat	Aktiiviset järjestäjät	Lisätietoja
Kuljetusalan ammattitutkinto	36	30	
Lentokoneasennuksen perustutkinto	7	7	
Logistiikan perustutkinto	56	40 (kuljetuspalvelujen oa+Lentoasemapalvelujen oa). Aktiiviset järjestäjät on laskettu annetuista päättöpalautteista.	Varastopalvelujen oa ei kuulu tämän työelämätoimikunnan alaisuuteen
Merenkulkualan ammattitutkinto	2	2	
Merenkulkualan perustutkinto	3	3	
Lentoasemapalvelujen ammattitutkinto	4	0	
Lentokonetekniikan ammattitutkinto	2	1	
Laivasähkömestarin erikoisammattitutkinto	1	1	
Lentokonetekniikan erikoisammattitutkinto	1	0	
Liikenneopettajan erikoisammattitutkinto	2	2	

**aktiivisuus määritellään sillä, onko koulutuksen järjestäjältä/oppilaitokselta kirjautunut tutkintojen tai tutkinnon osien suorituksia joko 2018 tai 2019 vuonna toimikunnalle toimitetun KOSKI-datan perusteella.*

Tiedot poimittu 25.2.2019 (vuoden 2018 osalta) ja 15.1.2020 (vuoden 2019 osalta), eikä tietoja ole päivitetty näiden ajankohtien jälkeen.

Pohdintoja

Muutokset tutkintojen järjestämislupien määrissä ja tutkintojen järjestäminen

- Logistiikan perustutkinto (kuljetuspalvelujen ja lentoasemapalvelujen osaamisalat): ei merkittäviä muutoksia.
- Merenkulkualan perustutkinto: järjestämisluvat pysyneet ennallaan.
- Lentokoneasennuksen perustutkinto: järjestämisluvat pysyneet ennallaan.
- Lentokonetekniikan ammattitutkinto: tutkinnon perusteiden päivitystyö on käynnissä.
- Kuljetusalan ammattitutkinto: järjestämisluvat pysyneet ennallaan.
- Lentoasemapalvelujen ammattitutkinto: järjestämisluvat pysyneet ennallaan.
- Merenkulkualan ammattitutkinto ja Lentokonetekniikan ammattitutkinto ja erikoisammattitutkinto: järjestämisluvat pysyneet ennallaan.
- Laivasähkömestarin erikoisammattitutkinto: järjestämisluvat pysyneet ennallaan.
- Liikenneopettajan erikoisammattitutkinto: järjestämisluvat pysyneet ennallaan.

Tutkintojen järjestäminen

Kaikissa perustutkinnoissa valtaosa koulutuksen järjestäjästä järjestää tutkintoja.

Kuljetusalan ammattitutkinnoissa n. 80 % on aktiivisia koulutuksen järjestäjiä.

Merenkulkualan ammattitutkinnoissa molemmat luvanhaltijat ovat aktiivisia (tutkintojen määrät pieniä).

Lentoasemapalvelujen ammattitutkinto ja Lentokonetekniikan ammatti- ja erikoisammattitutkinto: ei ole tietoja järjestetyistä tutkinnoista.

Laivasähkömestarin erikoisammattitutkinto: yksi koulutuksen järjestäjä (pieni määrä tutkintoja).

Liikenneopettajan erikoisammattitutkinto: molemmat koulutuksen järjestäjät ovat aktiivisia tutkinnon järjestäjiä.

Tutkintojen / tutkinnon osien suoritusten jakaantuminen koulutuksen järjestäjien välillä

- Logistiikan perustutkinto: suoritettuja kokotutkintoja oli vuonna 2019 yhteensä 2116. Koulutuksen järjestäjästä 14 järjesti yli 50 kokotutkintoa ja muilla koulutuksen järjestäjillä määrät olivat selkeästi pienempiä.
- Kuljetusalan ammattitutkinto: suoritettuja koko tutkintoja 308, jotka jakaantuivat 22 koulutuksen järjestäjän kesken.
- Lentokoneasennuksen perustutkinto: suoritettuja kokotutkintoja 125, jotka jakaantuivat 7 koulutuksen järjestäjän kesken. Viisi koulutuksen järjestäjää järjesti yli 18 koko tutkintoa ja kaksi koulutuksen järjestäjää alle 10 koko tutkintoa.
- Merenkulkualan perustutkinto: suoritettuja kokotutkintoja 64, jotka jakaantuivat 3 koulutuksen järjestäjän kesken melko tasaisesti.
- Merenkulkualan ammattitutkinto: suoritettuja kokotutkintoja 5 yhden koulutuksen järjestäjän toimesta.
- Laivasähkömestarin erikoisammattitutkinto: suoritettuja kokotutkintoja 2 yhden koulutuksen järjestäjän toimesta.
- Liikenneopettajan erikoisammattitutkinto: suoritettuja kokotutkintoja 107, jotka jakaantuivat 2 koulutuksen järjestäjän kesken melkein puoliksi.

Tutkintojen järjestämisen kattavuus maantieteellisesti ja kielellisesti

Kaikissa tutkinnoissa on riittävä maantieteellinen ja kielellinen kattavuus.

Näyttöjen toteutuksen ja osaamisen arvioinnin laatu

Näyttöjen suorituspaikan jakautuminen (v. 2019)

- **Logistiikan perustutkinto:** työpaikalla 27,6 %, oppilaitos 22,7 %, työpaikka ja oppilaitos 5,3 %, **ei tietoa 44,2 %**
- **Kuljetusalan ammattitutkinto:** työpaikalla 34,1 %, oppilaitos 19,4 %, työpaikka ja oppilaitos 8,2 %, **ei tietoa 38,2 %**
- **Yhdistelmäajoneuvon ammattitutkinto:** työpaikalla 58,9 %, oppilaitos 8,3 %, työpaikka ja oppilaitos 4,8 %, **ei tietoa 28 %**
- **Linja-autonkuljettajan ammattitutkinto:** työpaikalla 46,6 %, oppilaitos 2,2 %, **ei tietoa 51,1 %**
- **Lentokoneasennuksen perustutkinto:** työpaikalla 2,8 %, oppilaitos 24,7 %, **ei tietoa 72,3 %**
- **Lentokonetekniikan ammattitutkinto:** **ei tietoa**
- **Lentoasemapalvelujen ammattitutkinto:** **ei tietoa**
- **Lentokonetekniikan erikoisammattitutkinto:** **ei tietoa**
- **Merenkulkualan perustutkinto:** työpaikalla 4 %, oppilaitos 42,9 %, **ei tietoa 52,4 %**
- **Merenkulkualan ammattitutkinto:** oppilaitos 82,3 %, ei tietoa 10,7 %
- **Laivasähkömestarin erikoisammattitutkinto:** oppilaitos 100 %
- **Liikenneopettajan erikoisammattitutkinto:** työpaikalla 65,2 %, oppilaitos 25,2 %, ei tietoa 8,2 %
- **Liikenne-esimiehen erikoisammattitutkinto:** työpaikalla 42,2 %, oppilaitos 56,8 %

Arvioijat (v. 2019)

- **Logistiikan perustutkinto:** Tutkinnon osia yhteensä 22158. Opettaja 14,1 %, Kaksi opettajaa 7,8 %, Opettaja ja muu koulutuksen järjestäjä 0,7 %, Työnantajan/työelämän edustaja 0,4 %, Muu koulutuksen järjestäjä ja opettaja 0,7 %, Työnantaja/työelämän edustaja ja opettaja 33,8 %, **ei tietoa 42,4 %**
- **Kuljetusalan ammattitutkinto:** Tutkinnon osia yhteensä 1559. Opettaja 17,9 %, Kaksi opettajaa 8,3 %, Muu koulutuksen järjestäjän edustaja ja opettaja 0,8 %, Työnantaja/työelämän edustaja ja opettaja 36,1 %, **ei tietoa 36,7 %**
- **Lentokoneasennuksen perustutkinto:** Tutkinnon osia yhteensä 835. Opettaja 18,3 %, Kaksi opettajaa 9,4 %, **ei tietoa 72 %**
- **Lentokonetekniikan ammattitutkinto: ei tietoja**
- **Lentoasemapalvelujen ammattitutkinto: ei tietoja**
- **Lentokonetekniikan erikoisammattitutkinto: ei tietoja**
- **Merenkulkualan perustutkinto:** Tutkinnon osia yhteensä 1258. Opettaja 34,4 %, Työnantaja/työelämän edustaja ja opettaja 12,8 %, **ei tietoa 52,4 %**
- **Merenkulkualan ammattitutkinto:** Tutkinnon osia yhteensä 28. Oppilaitos 89,2 %, ei tietoa 10,8 %
- **Laivasähkömestarin erikoisammattitutkinto:** Tutkinnon osia yhteensä 10. Opettaja 100 %
- **Liikenneopettajan erikoisammattitutkinto:** Tutkinnon osia yhteensä 412. Työnantajan/työelämän edustaja 2,1 % Työnantaja/työelämän edustaja ja opettaja 61,4 %, **ei tietoa 36,1 %**
- **Liikenne-esimiehen erikoisammattitutkinto:** Tutkinnon osia yhteensä 132. Opettaja 5,3 %, Työnantaja/työelämän edustaja ja opettaja 87,8 %, ei tietoa 6 %

Tutkinto	aloituskysely/HOKS	päätökysely/näytöt
Kuljetusalan ammattitutkinto	4,2	4,4
Lentokoneasennuksen perustutkinto	4,0	4,1
Liikenneopettajan erikoisammattitutkinto	4,1	4,6
Merenkulkualan perustutkinto	4,0	3,7
Logistiikan perustutkinto (kaikki osaamisaalat)	4,1	4,2
Laivasähkömestarin erikoisammattitutkinto	3,7	4,0
Lentokonetekniikan ammattitutkinto	4,0	ei tietoa
Merenkulkualan ammattitutkinto	4,0	ei tietoa
Liikenne-esimiehen erikoisammattitutkinto	ei tietoa	4,6

**opiskelijapalautteen tarkastelujakso on 7/2018 – 9/2019. Arviointiasteikko 1-5, jossa (5) täysin samaa mieltä, (4) jokseenkin samaa mieltä, (3) osin samaa osin eri mieltä, (2) jokseenkin eri mieltä, (1) täysin eri mieltä*

Johtopäätösten tekeminen pelkästään mittareiden perusteella on mahdotonta, koska tilastoissa valtaosassa näytön suorituspaikasta ja arvioijista ei ole tietoa. Työelämätoimikunnan arvio on, että vähintään puolet perustutkintojen näytöistä tapahtuu oppilaitoksissa ja suurimmassa osassa oppilaitosnäyttöjä ei ole työelämäarvioijaa. Hälyttävää siis on, että vajavaisten mittareiden ja työelämätoimikunnan vierailukäyntien yhteydessä tekemien havaintojen perusteella ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 52 §:n ja 54 §:n mukaiset pääsäännöt ”näyttö järjestetään aidoissa työtilanteissa ja työprosesseissa” ja ”osaamisen arviointi toteutetaan ja arvioinnista päättävät kaksi arvioijaa, joista toinen on pääsääntöisesti työelämän edustaja” eivät toteudu edelleenkään valtaosassa näyttöjä. Tämä näkyy eniten lentokoneasennuksessa ja merenkulussa, jossa oppilaitosnäytöt ovat pääsääntö, mutta se näkyy myös logistiikassa.

Aloituskyselyissä vastaajia on ollut huomattavasti enemmän kuin päätökyselyissä. Esimerkiksi Logistiikan perustutkinnon aloituskyselyssä vastaajia oli 4392 ja päätökyselyyn vastaajia 1660. Lentokoneasennuksen perustutkinnon aloituskyselyyn vastaajia oli 304 ja päätökyselyyn vastaajia 64. Merenkulkualan perustutkinnoissa aloituskyselyyn vastasi 162 ja päätökyselyyn 28. Työelämätoimikunta ei katso saavansa tällä hetkellä oikeaa ja riittävää tietoa kyseisten palautteiden kautta.

Lausunnot

Kuljetusalan työelämätoimikunta on antanut lausuntoja osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmista OKM:lle vuosina 2018 – 2019 yhteensä kuusi (luvussa huomioitu saman koulutuksen järjestäjän kuulemismuutosten muuttamista hakemuksista annetut lausunnot).

Kuljetusalan työelämätoimikunta teki vuosina 2018 – 2019 yhteensä 17 vierailukäyntiä ja lähes jokaisesta vierailukäynnistä kirjattiin joitain poikkeamahuomiota vierailukäynnin raportteihin, mikä kuvaa näyttöjen järjestämisen osalta vallitsevaa hälyttävää ja epätasalaatuista tilannetta.

Pohdintoja

Osaamisen arvioinnin kaksikantaisuuden toteutuminen ja perustelut oppilaitoksissa järjestettävillä näytöille

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 54 §:n edellytys kahdesta arvioijasta, joista toinen on pääsääntöisesti työelämän edustaja, ei täyty useinkaan lentokoneasennuksessa ja merenkulussa. Logistiikan tutkintojen näytöissä vaatimus täyttyy ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa lähes kauttaaltaan, mutta logistiikan perustutkinnossa edellytyksen osalta on selkeitä puutteita etenkin ns. vanhan järjestelmän nuorisopuolen tutkinnon järjestäjillä.

Työelämätoimikunnan vierailukäyntien yhteydessä esitetyt perustelut ovat olleet järjestäjäkohtaisesti: liikenne-, ilmailu- ja merenkuluturvallisuus sekä työelämän näyttöpaikkojen vaikea saatavuus.

Yleistykset oikaisupyynnöistä

Kuljetusalan työelämätoimikunnalle ei ole tullut oikaisupyynnöitä.

Osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmien tilanne

Suurimmassa osassa koulutuksen järjestäjiä, joissa työelämätoimikunta on tehnyt vierailukäynnin, arvioinnin toteuttamissuunnitelma on tehty. Laadultaan ja arjen aitona työkaluna käytettävyyden osalta suurimmalla osalla on vielä isoja haasteita. Sama koskee uusien tutkinnonjärjestäjien hakemuksia, joista työelämätoimikunta on antanut lausuntoja.

Henkilökohtaistamisen toteutuminen käytännössä

Suurimmassa osassa koulutuksen järjestäjiä, joissa työelämätoimikunta on tehnyt vierailukäynnin tai pyytänyt erikseen selvityksiä, henkilökohtaistaminen tehdään ammatillisesta koulutuksesta annetun lain edellyttämällä tavalla. Muutamia poikkeuksia on havaittu ja niistä yhdestä on käyty keskustelua myös OKM:n kanssa.

Kehittämiskohteita järjestäjien toiminnassa

Työelämätoimikunnan sekä vierailukäyntien että ammattipätevyysuudistusten tarkistamisen yhteydessä havaitsemien poikkeamien ja lainsäädännön vastaisuuksien käsittelyssä on paljon parannettavaa. Osalla työelämätoimikunnan piiriin kuuluvilla koulutuksen järjestäjillä on selkeästi asenteellisia haasteita suhtautua vakavasti työelämätoimikunnan esiin nostamiin lainsäädäntöpoikkeamiin ja kehityskohteisiin ja ryhtyä todellisuudessa korjaaviin toimenpiteisiin. Tähän tarvittaisiin myös OPH:n selkeää linjausta koulutuksen järjestäjien suuntaan.

Prosessi lainsäädäntöpoikkeamien käsittelyn osalta pitäisi myös tehdä selväksi ja mahdollisimman nopeaksi akselilla työelämätoimikunta – OPH – OKM. Nykyisellään Kuljetusalan työelämätoimikunnan edellytetään suorittavan vierailukäynti myös ammattipätevyyksiä koskevan erityistehtävänsä osalta, minkä jälkeen prosessi etenee työelämätoimikunnan vierailukäyntiraportin laatimisen ja koulutuksen järjestäjän raporttiin mahdollisesti antaman vastauksen ja uudelleenvastauksen jälkeen lähettää asia tiedoksi OKM:lle. Prosessiin toivottaisiin nopeutusta, jotta koulutuksen järjestäjien lainsäädäntöpoikkeamien korjaaminen nopeutuisi.

Tutkintojen perusteiden toimivuus

Pohdintoja

Tutkinnon perusteiden työelämävastaavuus

Logistiikan perustutkinnon osalta perusteet eivät vastaa nykyistä työelämää eivätkä ne ole johdonmukaiset tutkintotasoltaan Kuljetusalan ammattitutkinnon perusteiden kanssa. Palvelulogiistiikan ammattitutkinnon perusteet ovat päällekkäiset Kuljetusalan ammattitutkinnon perusteiden kanssa, mikä ei ole tarkoituksenmukaista.

Suurin haaste merenkulkualan koulutuksessa on, että tutkinnon perusteet ja osat eivät kokonaisuudessa vastaa niitä vaatimuksia, jotka tulevat kansainvälisen STCW -yleissopimuksen kautta (STCW = Standards of Training, Certification and Watchkeeping for seafarers). Merenkulkualan koulutus pohjaa näihin kansainvälisiin vaatimuksiin, jotka käytännössä määrittävät koulutussisällön kansallisen lainsäädännön lisäksi. Mikäli tulevia merenkulkijoita koulutetaan puhtaasti nykyisten tutkinnon perusteiden mukaisesti, opiskelija ei käytännössä saavuta STCW:n mukaista ammattipätevyyttä. Esimerkiksi yleissopimuksessa on vaatimus tietyistä englanninkielen osaamistasosta, mutta tutkinnon perusteissa sitä ei ole. Koulutuksen järjestäjien toive on, että tutkinnon perusteet avattaisiin uudelleen ja koulutuksen järjestäjät pääsisivät mukaan perusteiden suunnitteluun.

Lentokoneasennuksen perustutkinnon ja lentokonetekniikan ammattitutkinnon perusteet ovat parhaillaan päivitettävänä.

Valinnaisuuden toteutuminen tutkintojen suorittamisessa

Logistiikan perustutkinnossa valinnaisuus toteutuu kohtalaisen hyvin.

Merenkulkualan perustutkinnossa valinnaisia tutkinnon osia ei käytännössä enää ole olemassa, vaan kaikki ovat nykyään ”pakollisia”, jotta kansainväliset pätevyysvaatimukset ja -kriteerit saadaan täytettyä.

Valinnaisuus ei toteudu myöskään nykyisen lentokoneasennuksen perustutkinnon tutkinnon perusteen mukaisessa koulutuksessa, jossa on opetukselle EASA-vaatimusten mukainen 2400 tunnin vähimmäistuntimäärä. Tutkinnon perusteiden päivittämisen yhteydessä perustutkintoon tulee uusia osaamisaloja, joissa vaadittu tuntimäärä on pienempi ja valinnaisuus mahdollistuu.